

Setkání členů, ZO a příznivců ČSOP - 2021

Ve dnech 3. 9. – 5. 9. 2021 se uskutečnilo setkání členů, ZO a příznivců ČSOP. Tentokrát byl místem celé akce městyš Sloup na Moravě. Pořádající organizací byla ZO ČSOP Hořepník z Prostějova. Po ubytování v rekreačním středisku Sloup na severu obce a krátké procházce ke kostelu sv. Marie Bolestné v městečku jsme již lehce vklouzli do tematických přednášek. Ty se týkaly samotné CHKO Moravský kras, dále rostlin, živočichů a geologie tohoto území.

V přednášce o rostlinách jsme se např. dozvěděli o chráněných a ohrožených rostlinách, které se v této oblasti vyskytují. Např. o „ostře sledované“ kruhatce Matthioliho, která přežívá v samotné propasti Macocha a je mapována za pomoci horolezců a techniky.

V zoologické přednášce nás zaujalo povídání o netopýrech, kterých žije v této oblasti 23 druhů. Byly

Hřebenáč a západ Slunce

podány též informace o výskytu rysa ostrovida nebo bobra obecného. Geologická přednáška nám odhalila Moravský kras jako krajinu protkanou jeskyněmi, závrtky a propastmi. Kterých je přes 1000 a pouze několik málo je přístupných veřejnosti. To vše předneseno v lehkém duchu seznámení s geologií a jeskynním systémem tohoto území.

V průběhu přednášek přijížděli i naši kolegové a známí, s kterými se setkáváme v průběhu naší činnosti nebo pouze při zmiňovaném setkání. Postavený stánek ČSOP s tiskovinami o

přírodě a upomínkovými předměty.

Po chutné večeři proběhlo oficiální zahájení celé akce předsedou ČSOP, panem RNDr. Liborem Ambrozkem, vedoucím ZO ČSOP Hořepník a vedoucím místního pracoviště AOPK.

Jenže to již přišel večer, kdy si každý mohl vybrat podle svého. Někdo šel na posezení u ohně, jiný na zmiňované přednášky - např. povídání o organizaci tamního pracoviště AOPK nebo o činnosti místní strážce přírody. Byla nastíněna úskalí ochrany přírody kontra turismus, zemědělská činnost a rozrůstající se zástavba. A v neposlední míře problematika odpadků a divokých skládek.

Někomu stačilo zůstat jen tak venku a pozorovat moravskou oblohu plnou hvězd nad hlavou a poté jít spát pod stan, do chatky nebo přilehlého domu.

Ranní probuzení do chladu přicházejícího podzimu bylo obohaceno výskytem žluny zelené, pípáním sýkor a jiného drobného ptactva. Po nezbytné hygieně vybyla trocha času před snídaní, a tak nejjednodušší bylo sejít k nedalekému Sloupskému potoku, který se zde tváří zcela nevinně, a o pár tisícovek metrů dál se stává vodou vtékající do podzemí a tvořící či modelující pozemní prostory. Ale v tomto místě je rovněž lokalitou poskytující životní prostředí mnohým živočichům, z kterých se díky mému zaměření vyklubali měkkýši. Zde je lehký, rychlý přehled druhů:

Sloup - niva Sloupského potoka při vjezdu do kempu (sever):

kopřiva, jilm, bez, klen

oblovka lesklá, vřetenovka hladká, vřetenatka obecná, sítovka suchomilná, vlahovka narudlá, skalnice kýlnatá, páskovka keřová, hlemýžď zahradní, blednička útlá, plzák žlutopruhý, plzák obecný, plzák španělský, slimák popelavý, kamomil říční.

Po rychlé snídani jsme se v houfu vydali autobusem na výchozí místo naší trasy nedaleko obce Nové

Slunce nastupuje svoji pouť

Dvory. Exkurzi vedla botanička Mgr. Karin Hustáková. Začínalo se na pokraji Novodvorské aleje složené z lip malolistých a velkolistých, které proti vystupujícímu slunci z východu tvořily jemné stíny. Vstup do lesa po stezce k hradu Blansek byl okořeněn, hned v prvních krocích, výskytem bramboříku nachového. Samotný hrad, ukrytý svými rozvalinami v háji listnatých a jehličnatých dřevin, poskytoval prostředí pro následující rostliny a živočichy:

hrad Blansek

sleziník červený, sleziník routička, rozchodník velký, kokořík sp., chrastavec rolní, brambořík nachový, svízel lesní

údolníček žebernatý, sítovka suchomilná, vřetenatka obecná, vlahovka narudlá, skalnatka lepá, závornatka malá, vřetenovka hladká, hlemýžď zahradní

larva světlušky

Jednalo se o místo nanejvýše zajímavé. Leč čas je neúprosný a vzhledem k vytýčeným cílům naší trasy bylo nutno sestoupit do dna Pustého žlebu a napojit se v místě Pod Salmovkou na modrou turistickou stezku vedoucí po silničce, po které kdysi dávno jezdily ještě autobusy. Pozornější z nás si mohli všimnout na vysoké skále vzpínající se nad rozcestím opět nachových kvítků bramboříku, který zde rostl na vysoko umístěné skalní římsě. Při sestupu na zmiňovanou stezku jsme mohli pocítit chlad a vlhko způsobené kaňonovitým profilem tohoto místa a reverzním dechem země.

Lehoučký pohled na okolní skalní stěny a okolí prozradil následující druhy rostlin a živočichů:

Pustý žleb - rozcestí Pod Salmovkou a dále k Punkevním jeskyním

sleziník červený, sleziník routička, brambořík nachový, mařinka vonná, měsíčnice vytrvalá, kakost hnědočervený, lilie zlatohlavá, zvonek broskvolistý, zvonek kopřivolistý;

skalnatka lepá, vlahovka narudlá, vlahovka karpatská, chlupatka jednozubá, hladovka horská, vřetenatka obecná.

Brambořík nachový (*Cyclamen purpurascens*)

Cestou na jih jsme došli k zajímavému skalnímu útvaru se jménem Čertova branka. Někteří z nás si ji prošli. Jiní jen koukli a šli dál. Po zvednutí a otočení velkého listu podbělu lékařského jsem našel drobnou ulitu chlupatky jednozubé. Měkkýše, který není příliš častý. Rostlinomilci byli potěšeni výskytem kapradiny, jeleního jazyku.

Technickou zajímavostí byla bezesporu lanovka vedoucí do blízkosti propasti Macocha. Nás však zajímalo putování, nyní již Punkevním žlebem. Minuli jsme bustu Jindřicha Wankela, který se zasloužil též o průzkum Moravského krasu, a okoukli jsme uměle vybudované přístaviště lodiček Punkevních jeskyní. Nedaleká informační tabule nás upozornila na tzv. Malý výtok, krasovou vyvěračku, která vrací Punkvu a jiné podzemní vody na denní světlo.

Naše další kroky směřovaly po silnici, u které se občasně vyskytovaly ještě staré kamenné patníky, k Domu přírody Moravského krasu. Zde jsme měli krátké zastavení s povídáním o přírodě tohoto místa. Zajímavé bylo seznámení s pravěkem, historií i průmyslovou či spíše manufakturní výrobou v zdejší krajině.

Trpělivá průvodkyně nás dále zavedla k nedaleké Kateřinské jeskyni. Její prohlídka byla velkolepá. Krápníková výzdoba, tajemná zákoutí, kostra jeskynního medvěda, velký jeskynní sál a kamenná čarodějnice... a také postavy pravěkých obyvatel vykonávajících domnělý kult historického nedosažitelná či mysticismu.

Dlužno též vzpomenout drobnou, ale určitě hmotnostně těžkou geologickou expozici různých typů vápence umístěnou nedaleko zmiňované jeskyně.

Posílení chladem, nabiti energií podzemí jsme procházeli okolo skal, kde nám naše průvodkyně ukázala všechny tři místní sleziníky pohromadě - jednalo se o sleziník červený, sleziník routičku a sleziník zelený. Na skále se k tomu dali připočítat i někteří měkkýši a to: skalnatka lepá, vřetenatka obecná, sítovka suchomilná.

Jeskynní medvěd

To se již přiblížil čas poledne a s ním další cíl naší cesty. Tím byla plošina u propasti Macocha. Naše kroky směřovaly z chladného kaňonu Punkevního žlebu vzhůru po žluté turistické stezce k pomníku, který je věnován postavě Františka Křenka, turisty a člena Sokola umučeného v roce 1943 v Osvětimi. Zde nás také poučila informační tabule o badatelích Moravského krasu. Začínající Karlem Absolonem, přes Martina Kříže, Jindřicha Wankela, Sergeje Hraběte, Fridricha Antona Kolenatiho, Jan Šmardu a Josefa Podpěru. Dlužno však vzpomenout i mnohých, nejmenovaných, kteří objevovali a též i při výzkumu této krajiny položili i život.

Cestička k Macoše se vinula i okolo, na mapách označeného, Korálového závrtu. Je to náhlý jámovitý kráter v nepatrném háji ústící do propastovité jeskyně a dalších podzemních prostor.

Pozorované druhy měkkýšů:

vřetenatka obecná, zemoun skalní - rudiment ulity.

Pozornější z nás si určitě cestou všimli otevírajících se pohledů do krajiny a při chůzi skrze lesní a hájové světliny kromě maliníku též narůstajícího počtu rostlin rulíku zlomocného.

Návštěva jícnu propasti Macocha se rovnala návštěvě nějakého poutního místa. Chumel lidí různého věku, národností, sendvičů, pití a tlapiček selfíček se zdál přehlušovat ěourovitost tohoto místa. Naše průvodkyně zachovala přírodovědnou povahu a ukázala nám místo výskytu kruhatky Matthioliho nebo tařice skalní či jiných zajímavých bylin žijících nedaleko horního můstku. I my jsme zde měli krátkou přestávku, abychom posilněni mocnou, nesenou stravou putovali dál. K jinému zajímavému místu. To byla stráň ležící naproti obci Vilémovice.

Náhlý výstup z lesnatého a hájového prostředí okolí Macochy nás překvapil. Třeba přítomností dřínků nebo trnek. Suchá stráň s hrbolky skalek poukázala na možnost výskytu zajímavých xerothermních rostlin a živočichů. Stručný a rychlý výčet jsem napsal zde:

Občiny - suchá stráň severozápadně od Vilémovic

divizna, lnice květel, chrastavec bratislavský, čičorka pestrá, pryskyřník cf. prudký, štírovník růžkatý, rozchodník velký, rozchodník, pryšec chvojka, svízel syřišťový, svízel bílý, černýš hajní, hořec brvitý, dřín jarní, trnka, růže

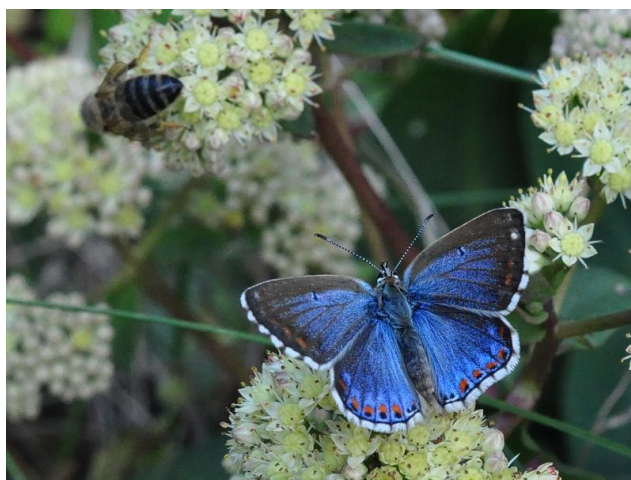
ovsenka skalní, sítovka suchomilná, údolníček žebernatý, údolníček šikmý, kuželovka skalní, závornatka malá, křížák pruhovaný, kudlanka nábožná, saranče zelená, saranče modrokřídla, saranče červenořitná, perleťovec malý, modrásek jetelový, modrásek jehlicový, bělásek řepový, okáč poháňkový, babočka sítkovaná, chrobák jarní, hnojník tečkovaný.

Dlužno poznamenat, že favoritem na focení se stala kudlanka nábožná. A to jak v samčí, tak samičí podobě. Vzhledem k blízkosti samečka k samičce, která činila několik kroků, nemohl jsem nezpomenout smutný konec samce tohoto druhu. Zatím se jen tak poflakoval, hemžil, kdežto tlustá samice si lenořila.

Naše denní cesta se pomalu chýlila ke konci. Její závěr byl na louce pod Vilémovicemi. Asi každého zaujaly velké květy pcháče bělohlavého. Ale to pravé bylo skryto. Stejně se omezím pouze na suchý výčet pozorovaných druhů:

Les s Husí jeskyní a louka pod ní západně od Vilémovic

lomikámen sp., kakost luční, pcháč bělohlavý, marulka klinopád, zvonek rozkladitý;

Modrásek jetelový (*Polyommatus bellargus*)

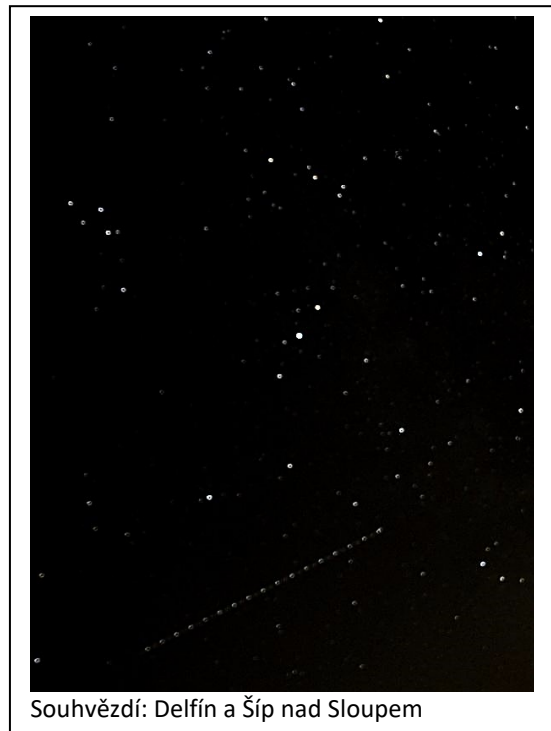
kobyłka bělopruhá, pestřenka psaná, žluťásek čičorečkový

Potom již následoval jen krátký čas na zastávce autobusu a cesta zpět do Sloupu. Ale i ta byla zajímavá. Kromě šedivých či bílých skal vápence jsme mohli na krátkou chvíli pozorovat komín vápenky Na Bradinách.

Rozloučení s naší průvodkyní bylo srdečné. Jako bychom si na sebe během krátké chvíle zvykli. To udělal asi společný zájem o přírodu a touha po poznání.

Podvečerní program setkání však ještě nekončil. Po chvíli oddechu jsme se vydali ke Sloupsko-šošůvským jeskyním, kde byl připraven koncert hudební skupiny Mošny. Nádherný zpěv v podzemním sále umocněný chladem, vlhkem a možná i občasným průletem netopýra velkého byl tou pravou tečkou za oficiálním programem. Přicházející večeri nám připomněla rodinka hyeny jeskynní (?) číhající s krvavou kostí u východu z jeskyně. Proto rychlý pohled na Hřebenáče za soumraku, propadání Sloupského potoka a okolo hřbitova s litinovými kříži zpět do střediska.

V sobotní noci jsme se mohli účastnit různého programu. Za mě to byl noční lov motýlů na světelnou plochu s poutavým vyprávěním o životě těchto tvorů. Z laického pohledu se mně podařilo zaznamenat následující druhy:

Souhvězdí: Delfín a Šíp nad Sloupem

Sloup - kemp - noční motýli

můrice očkovaná, přástevník kostivalový, lišejníkovec žlutokrajný, zelenopláštník cf. lískový, píďalka cf. obecná, lišejníkovec čtveroskrvný, osenice travní.

Manželka dala přednost zajímavému promítání, které se týkalo botanických exkurzí po různých částech světa. Já jsem po krátkou chvíli opět sledoval moravské, hvězdnaté nebe a radoval se z toho, že je.

A byla neděle. Den odjezdu. Závěrem jsme si vybrali exkurzi méně častou. Tou byla vycházka s p. Josefem Plačkem. Brylogem, neboli mechařem. Ranní sraz byl před Sloupsko-šošůvskými jeskyněmi. A po zajímavém úvodu, kdy nám náš průvodce rozdál připravený obrazový přehled druhů, se kterými se

můžeme potkat, jsme se vydali po cestě okolo Hřebenáče, Propásky a jeskyně Kůlny k hotelu Broušek. Zde jsme odbočili na červenou turistickou stezku. Naše první zastavení bylo u javoru klenu, kde nám byly představeny jedny z nejběžnějších mechů Moravského krasu. Další zastavení bylo u nízké skály s ruderálními rostlinami, pak u dalších stromů a opět skalky. K vidění toho bylo hodně a ušli jsme opravdu jen pár metrů tzv. brylogickým tempem. A tak jen seznam pozorovaných druhů rostlin a živočichů:

Sloup jih - hotel Broušek po červené k propasti U Obrázku

mechy:

rokyt cypřišovitý, šurpek, sourubka hladká, sourubka kadeřavá, klaminka keříčková, struhatka zploštělá, trněnka Zetterstedtova, trněnka odstálá, prutník chluponosný, prutník moravský, měřík čeřitý

pcháč zelinný

skalnatka lepá, keřovka plavá, pestřenka (*Eristalis pertinax*), pestřenka (*Eristalis anthophorina*), kuklice tmavopásá (*Larvaevora - Tachina ferox*), babočka sítkovaná

skokan štíhlý

Setkání nám rychle uteklo. Bylo pěkně připravené a jsme za něj rádi. Už jen proto, že zhodnocuje svým způsobem práci lidí, kteří jsou zaměřeni na vnímání přírody jako společníka, a nikoliv jako věc,

kterou máme jako lidé jen využívat v duchu nějakého námi vytvořeného práva. Náš dík patří našim organizátorům, průvodcům a přednášejícím, kteří do této akce vložili svůj čas, nadšení, finanční prostředky a možná mnoho jiného.

